

ATEŞTEN GÖMLEK

Halide Edip Adıvar

Öykü Genel olarak, romanda İzmir'in işgalinden sonra kocasını ve oğlunu öldürmeleri neticesinde İstanbul'a gelerek gençlerin milli bilinçle şahlanmasını sağlayan Ayşe konu edinilir. Diğer önemli başkahraman olan İhsan ise Ayşe'yi sever ve evlilik teklifinde bulunur lakin Ayşe'nin hayatında vazife aşktan önde gelmektedir. Cephede görevli olan komutan İhsan kutsal görevinde Ayşe'ye yoldaşlık etmektedir. İhsan ve Ayşe cephede şehit düşerler. İstanbullu bir aydın olan Peyami'nin yazdığı on üç bölümden oluşan anı defteri görünümündeki kurgu, Ankara'da bir hastane odasında başlar, aynı hastane odasında son bulur.

Tema

Birlikteliğin Gücü Vatanın bağımsızlığı söz konusu olduğunda kadın ve erkeklerin birlikte olarak üstesinden gelebileceği mücadele yoktur. Vatan aşkının, gönül ilişkilerinden daha üstün bir anlam taşıdığı dile getirilir.

Kişiler

Ayşe İzmir'in işgalinde ailesini kaybeden Ayşe, bireysel zevklerinden milliyetçi bir ideale sahip olmasıyla arınmış ve doğal olarak vatanına oldukça düşkün bir karakterdir. Kendisi halka hizmet etmek adına sözleşmeli öğretmenlik, yaralılara hemşirelik gibi ciddi görevler alır. Vatan aşkı ile öne çıkan Ayşe sonunda şehit olur.

Peyami Peyami yaşadığı olayları hatıra defterine yazan ve Ayşe'ye beslediği aşkı bir türlü ona açıklayamayan çekinik ve duygusal bir karakterdir. Ayşe'ye duyduğu aşk ile milli mücadele duygusuna iki kat bürünen Peyami yer yer kendince cesur olsa da genelde duygusal, düşünceli ve değişken bir karakter sergilemektedir.

Binbaşı İhsan İhsan Şişli'de zengin ve eski bir ailenin çocuğu olarak büyümüş alafrağa benzeri bir karakter olarak belirir. Annesi muhafazakâr, fakat bir o kadar da medeni olan İhsan, alafrağa genç bir zabıt olarak tanınıyor. Peyami'nin yakın arkadaşı olan Binbaşı İhsan, Ayşe'ye olan aşkıyla vatan mücadelesine daha çok destek olur fakat en son Sakarya savaşında o da şehit olur.

Mehmet Çavuş Padişaha düşmanlığı ile milli mücadeleye katıldığı bilinen Mehmet Çavuş, Peyami'ye silah kullanmayı öğreten kişidir. Aşkı yüzünden değişen, kurnaz biridir.

Peyami (İçe Dönük)

Karakter Peyami yaşadığı olayları hatıra defterine yazan ve Ayşe'ye beslediği aşkı bir türlü ona açıklayamayan çekinik ve duygusal bir karakterdir. Ayşe'ye duyduğu aşk ile milli mücadele duygusuna iki kat bürünen Peyami yer yer kendince cesur olsa da genelde duygusal, düşünceli ve değişken bir karakter sergilemektedir. Kimi zaman yaşadıklarından pişmanlık duyduğu görülen karakterin, oldukça züppe ve aciz olan bir kişilik sergilemesi oldukça dikkat çekmektedir. Genel olarak özverili bir kişiliğe sahip olduğu söylenebilir, insanlara yardım etmekten, Ayşe uğruna görev almaktan mutlu olur ve mücadeleye hizmet yolunu seçer.

Aktiviteler Peyami genelde hastane odasında günlerini geçirir. Daha çok doktor ve hemşireleri inceler. Fakat bahsettiği anılarında daha çok çay içmekle meşgul olur. Egemenlik ile ilgili mitinglere katılmak ve sohbetlerde bulunmak dışında genellikle sigara içer. Kurtuluş savaşında bulunduğu anda ise bazen yaralılara yardım eder, bazen mevzide atış bekler. Çok arkadaşı olmayan Peyami daha çok iç monolog şeklinde kendisiyle konuşur ve yazı yazar.

Kişiler

Genel olarak Peyami, İhsan'ın ötekisi gibidir. İhsan ne kadar bilgili ve vatanperver ise Peyami o kadar sonradan edinmez. Ayşe ile arasında bir ilişki kurmaya çalışsa da istediği sonuca ulaşamaz. Yalnızca sözünü tutup savaşta canla başla ön safta durur. Annesi ile oldukça sık diyaloglarına rastlanan Peyami'nin, Cemal ve İhsan ile de görüşmek durumunda kalır. Haşmet Bey ile olan diyalogları daha

çok cepheden kaynaklıdır. Örneğin silah kullanmayı da Mehmet Çavuş'tan öğrenir. Hatta kimi zaman Mehmet Çavuş'un anlattığı şeyleri dinlemeyi çok sever.

ÖRNEK ANILAR

Duygusal Peyami duygularını dışa vurmaktansa içinde yaşayan bir karakter olarak ön plana çıkar. Oldukça duygusal olan karakter duygularını yazarak yaşamaktadır. Ayşe'ye duyduğu aşkı dahi içsel olarak yaşamak durumunda kalan Peyami, içten içe üzülen, sinirlenen, koruyan ve kollayan bir ruh durumuna girmiştir. Hasta yatağında doktorlardan medet beklerken "Hastalığımı belli etmemeye ne kadar çalıştımsa muvaffak olamadım" diye kendini düşünmesi gerekirken hala aklı Ayşe'de kalarak yaşıyordu; "Ayşe'nin yalnızlığını, kimsesizliğini, ne derin bir azapla düşünüyordum."

Zayıf Peyami, özellikle başlarda son derece zayıf hatta kimi zaman tembel bir karakter olarak ön plana çıkmaktadır. Özellikle İngiliz uçaklarının hava bombardımanı yaptığında kendisi zayıf bir tutum içerisine girerek şöyle der: "Yerler kan içinde. Yine midem bulanıyor. Kan ta o zamandan başlıyor. Cemal ve İhsan sakın. Biri kadının çocuğunun yanında diz çökmüş, öteki sıhhiye sedyesine yaralı hamalı koydurmak için yardım ediyordu. Gözlerimi hemen kapadım."

Değişken Bir hariciye memuru olan Peyami'nin duygu ve düşünceleri baştaki fikirleri sonlarda değişmektedir. Toplumdaki zengin, alafranga yaşamın örneği olan karakterin özellikle Ayşe'yi yakından tanıdıkça ve milli bilincinde uyanmalar olduktan sonra değişmesi bariz bir hal alır. Peyami'nin milliyetçilik duygularının artması Ayşe'ye olan aşkının belirmesiyle eşzamanlıdır. Ayşe ile evlenmemek için yurt dışına kaçan Peyami, yaşanan olayların ardından özellikle Ayşe'nin İngiliz muhabirine kafa tutması ile kendinde bir güç hisseder ve Ayşe'ye sonuna kadar savaşacağına dair yemin eder. "Ayşe her gün bana yeni ve şayanı hayret bir kadın görünüyor. On sene evvel adı Ayşe, kendi vilayetli diye evlenmekten korkarak Avrupa'ya kaçtığım bu kadının, bizim Avrupa taklidi kadınlardan daha ziyade şahsiyeti var."

Aciz/Silik Peyami'nin yaşadığı hayat deneyimi sonrasında bazen kendisini hor gördüğünü belirten sözlerine rastlarız: "Cemal annemin elini öptü. Ben, en sunî tavrımla onu selamlayacaktım. Fakat o katı elleriyle benim pomat kokan yüzüklü elimi öyle bir sıktı ki, ister istemez bu vilayetli yeğenin yüzüne gözlerimi açarak bakmaya mecbur oldum." Başta suni tavır göstermek isterken, kendinden utanıp Cemal'e değişen tavır ve sürekli Ayşe'nin ondan kopmasından korkan hali onu aciz bir karaktere dönüştürür. Bir kadının gölgesi altında kalmayı seçen silik kişilik özelliği ile Peyami Ayşe'ye karşı dahi sivrilemez. "Ya Ayşe beni bırakıp, Anadolu'da kaybolur giderse? Ona bir mektup yazdım. Beni bırakmaması için köpek gibi yalvardım."

Özverili Bacaklarını kaybetmeden önce ve sonra da Peyami kendine güveni olmayan, Ayşe'nin cesaretinden beslenen bir kişi olarak belirginleşir. Fakat zamanla halkın işgal sırasındaki tepkileri, İstanbul'daki farklı anlayışlarının hepsi Peyami üzerinden verilir. Çevresinde biraz hovarda hatta narin biri olarak görülen ve savaşları saçma bulan Peyami'nin ulusal mücadele uğruna bacaklarını kaybetmeyi göze alması, sevdiği kişi için özveride bulunduğunu gösterir. Bu özverisi zamanla vatanperver ve cesur bir kişiliğe bürünmesine de etki eder. "Her azam kopuncaya kadar Ayşe! Sen duymadin, bilmedin, yeşil gözlerinde yaş kurudu. Bana merhametle baktın. Hala bilmiyorsun. Bak iki bacağımlı koptu, fakat dövüşmek için iki kolum daha var."

Yardımsaver Her ne kadar milli mücadelede gerekli olan atılgan, lider ruhu kendinde bulamasa da yardımsaver bir kişilik özelliği olması açısından iyi bir karakter olarak belirir. Yardım etmesi sadece belli bir kişiye değil aslında, yarasını sarabileceği herkese ilgili olmayı görev bilir. "Üsküdar'da bir amcası varmış. Kadına yardım ettim; bir araba buldum, çocuğunun ufak tefek eşyasını topladım; daima ağlıyordu." Bazen de gerekli oldukça hemşire olan Ayşe'ye yardım eder; "Hastahaneye beş tane yaralı geldi. Bende bazan Ayşe'ye yardım ediyorum."

Ayşe (Açık)

Karakter Ayşe bireysel zevklerinden milliyetçi bir ideale sahip olmasıyla arınmış ve doğal olarak vatanına oldukça düşkün bir karakterdir. Kendisi halka hizmet etmek adına sözleşmeli öğretmenlik, yaralılara hemşirelik gibi ciddi görevler yapmaktadır. Bu açıdan hayli çalışkan bir tavır sergileyen Ayşe, çoğu zaman insanlar tarafından müphem, sessiz ve sakın bulunur. Savaşta korkusuzca yer almak istemesiyle son derece yiğit ve muzaffer görünen Ayşe, saygın bir duruş sergiler. Ayrıca yer yer kadın olmanın verdiği kıskançlık duygusunu da belli eden Ayşe'nin esasen kontrolcü tutumu daha da ağır basmaktadır.

Aktiviteler Ayşe boş zamanlarını dantel yapıp satmakla geçimini sağlar. Bazen yabancıların çocuklarına çorap örüp sattığı da görülür. Diğer zamanlarında milli duyguları yüksek olduğu için mitinglerde bulunur, yaralı askerlere bakar, öğretmenlik yapar. Hemen hiç boş kalmayan Ayşe insanlarla olan sohbeti sırasında sıklıkla çay ve tütün tüketir. Ayrıca uzak kaldığı dönemlerde haber almak adına Peyami'ye yazdığı mektuplar ile bilinir.

Kişiler Genel olarak Ayşe sessiz bir kişilik sergilediği için her zaman herkese kendini açmaz. Peyami ve Binbaşı İhsan ile daha çok yakın olan Ayşe Cemal'in kardeşi olduğu için onunla da etkileşim halindedir. Zira Peyami de İhsan'da Ayşe'den hoşlanmaktadır. Salime Hanım ve Haşmet Bey ile çaylı sohbetleri olan Ayşe'nin Mister Cook ile olan vatan tartışması oldukça dikkat çekmektedir.

ÖRNEK ANILAR

Sakin Ayşe genel olarak heybetli, konuşkan bir görünüm vermesine rağmen oldukça sakin bir yapısı vardır. Başına gelen pek çok kötü olaya rağmen sakin yapısını bozmadan, sessiz bir şekilde yaşar. "Ayşe hemen hiç konuşmazdı. Arkasında ebedi siyah bir entari vardı." Ona gönül veren İhsan ya da Peyami'nin Ayşe hakkında ön gördüğü mahzun ve sakin olma durumu esasen karakterin yüzünden, yüzündeki mahzun ve sakin imadan kaynaklanır. "Bazan ona bakıyor, bu sessiz başın güzel olmadığını, ağzının fazla büyük, burnunun fazla uzun, gözlerinin fazla mahzun olduğunu düşünüyorum. Sonra her gördüğü adamda yaptığı tesire bakıyor, bu eşkal arkasında kaynayan ateşin, ıstırapın etrafını tutuşturan bir nevi alev, bir nevi ışık olduğunu itiraf ediyorum."

Yiğit/Muzaffer Ailesini İzmir'de savaşta kaybeden Ayşe, İstanbul'a gelip milli mücadele adına çalışmak, kadın olarak işe yaramak ister. Oldukça güçlü ve yiğit bir karakter sergileyen Ayşe korkusuzca sıcak savaşın içinde yer alarak, askerlere ana, bacı ve yaralarını sarmaya hemşire olur. Kezban her ne kadar Ayşe'yi kıskanıp sevmese de Peyami'ye Ayşe hakkında şunları söyler: "O yiğit bir avrat, dedi. İki elim yanıma gelecek neyleyim, kahpe değil, emme kahbe gibi erleri birbirine gatiyo. Yiğit canlar uğruna telef olup gidiyo. O sarı oğlan, Mülâzım Ahmet Rıfki neden öldü? Emme ben biliyom. Şehirli avrat garnından asıl Gumandan Beye yanyo. Tıpkı benim gibi." Mister Cook ile savaşın acı yüzü hakkında tartışırken başka bir muzaffer oluverir. "Mikroskop altında İngiliz kanını görmedim. Rengi bizimki kadar kırmızı mı yoksa mavi mi, bilemiyorum. Fakat Türk kanı ateş gibi sıcak ve kırmızıdır."

Kontrolcü Kendini sürekli denetleyen Ayşe, duygularından sürekli kaçınır. Onur ve gururu her şeyden önde tutan karakter İhsan'a yürekte bağlı olmasına rağmen duygularını net bir şekilde dile getiremez. Ayrıca savaş sırasında yakalanması da istenen, aranan Ayşe yine temkinli davranarak saklanarak olabilecek olaylardan kurtulur. "Köylülerden bir öküz arabası satın alınacak ve esvap tedarik edilecek; Seyfi ve ben iki köylü, Ayşe' de arkasında siyah yeldirme, öküzleri süreceğiz, Adapazarı'na geçeceğiz."

Kıskanç Ayşe'nin Kezban'ı hastanede eğitmekten kaçınması, hemcinsi olan Kezban ile çok yakın diyaloga girmeyişi, hiç şüphesiz onu kıskanarak "rakip kadın" olarak algılamasından kaynaklanmaktadır. Kezban'ın İhsan'a olan bakışını bilen Ayşe'nin ilişkisinde "öteki" kadınlar söz konusu olduğunda, geri çekildiği görülür. Esasen vatana gönül veren Ayşe, milletin kurtuluşu söz konusu olduğu bir dönemde, bireysel sorunlarla ilgilenmekten de kendini men etmektedir. Dolayısıyla Kezban'a olan hisleri davranışlarına yansır. İhsan'a bile belki tam güvenemediğinden savaşta sonra evleneceğine söz verir, ancak ölüm yollarını mezarda birleştirir. "Hep İhsan Ayşe'ye Kezban'ı alıp hastahanedeki yetiştirmesini tavsiye ediyor, Ayşe de her zaman müphem bir cevap veriyor."

Çalışkan Aynı zamanda pek çok görev almaktan çekinmeyen, insanlara faydalı olmak adına çok çalışkan bir tutumla işlerini yapan Ayşe, yeri geldi yara saran bir hemşire, yeri geldi öğretmenlik yapmaktadır. Ayşe halkın yanında olması gerektiğini "Ben sizin kuvvetlerin hastabakıcısı değil miyim? Tehlikeli yerlerde mutlaka sizinle beraber olmam lâzım değil mi?" sözleriyle dile getirir. "Elinde daima bir dantel veyahut dikiş, çalışıyor. Elindeki parayı İzmir'e ait addettiği için hayatının büyük bir kısmını ders vermekle, dantel yapıp satmakla çıkarıyor."

Saygın Halk Ayşe'nin İzmir'den bir kolu sargı içinde geldiği günden beri sargılı elini öpüyor. "Hepsi Ayşe'nin Yunanlıların kirdiği sol elini öptüler. Kurtuluş Harbi'nin âlemi olan bu el hepsinin kalbinde Kerbela ihtirası, şehadet humması uyandırmıştı." Manevi olarak oldukça değer gören Ayşe, vatani için bireysel isteklerinden arınıp öyle de olmaya devam eder. İnsanlarla mitinglere katılır, cephelere gider, böylesine yüce bir görev yaparken de aşkıni yaşamaz, sonunda şehit olur. " 'Milletler dostumuz, hükümetler düşmanımız' olmuştu. Üç zabıt Ayşe'nin elini öptüler." İnsanlar Ayşe'yi o kadar

benimsemiş olmalı ki Ayşe kimin köyünden geçse ekmek, yumurta, peynir, tütün gibi ikramları eksik olmaz; “ Ayşe’ye tabakasından tütün verenin yüzü nişan almış bir adam gururuyla etrafına bakınıyordu.”

Binbaşı İhsan (Açık)

Karakter İhsan Şişli’de zengin ve eski bir ailenin çocuğu olarak büyümüş alafranga benzeri bir karakter olarak belirir. Annesi muhafazakâr, fakat bir o kadar da medeni olan İhsan, alafranga genç bir zabıt olarak tanınıyor. Yeşil gözlü, siyah ipek kirpikli İhsan enli omuzlu uzun boyunlu heybetli bir asker örneği verir. Nazik, her zaman etrafındakilerin yardımına koşan, yiğit bir Türk subayıdır. Ayşe’yi uğrunda ölebilecek kadar çok sevmektedir. Bir Türk neferi olarak oldukça bilgili olan İhsan, vatanperverliği ile Ayşe’nin gönlünü çeler. Sessiz ve ağır başlı olmayı tercih eden karakter özellikle Ayşe konusunda oldukça da koruyucu özellikler sergiler. İhsan’ın özellikle birkaç defa gözyaşlarına hâkim olamayıp ağladığı için duygusal bir yapıda olduğu da söylenebilir.

Aktiviteler İhsan genelde süvarisi olan bir subayıdır. Atlı birlikleri komuta eden, at binen bir karakter olarak rakı ve şarap içmekten de kendini alıkoymaz. Bazı sohbetlerinde çay içtiğine şahit olduğumuz İhsan, iyi silah kullanır ve ordusunu komuta ederdi. Ata binmek, sohbet etmek dışında nadiren de tütün içtiği görülen İhsan’ın insanlara yardım etmek için de gönüllü işlerde bulunduğu görülür. Kazandığı başarılar ve şehitliği ile bir kahraman olan İhsan kibar, bilgili, sessiz, koruyucu ve duygusal özellikler gösterir.

Kişiler Genel olarak İhsan, Cemal’i her ne kadar çok sevmese de ekseri Cemal ve Peyami ile bir arada olmaktadır. Haşmet Beyle kimi zaman sohbet eden Peyami, Mehmet Çavuş ile birlikte çalışma arkadaşı olduğu için farklı bir yerde tutmaktadır. Kendisi seven Kezban ile olan diyalogu kendisini unutmaya yönünde olur. Ayşe ile aralarında aşk bağı vardır. Peyami’nin annesinin oldukça sevdiği İhsan, Ayşe’nin yanında yer alarak halkın da sevgisini kazanmıştır.

ÖRNEK ANILAR

Kahraman Erkekliğin, yiğitliğin, dayanıklılığın, gücün, liderliğin bulunduğu kahraman asker olarak sunulan İhsan, gözü pek bir şekilde savaşır. Milli duygularının ağır bastığı ve Ayşe’den ötürü İzmir’i alıp Ayşe’nin intikamını almak istemesi kararlı bir karakter olduğunu gösterir. Sık sık amirleri ile bir araya gelir veya askerlerine emir vererek ordusunu komuta eden İhsan’ın başarıları oldukça önemlidir. “Muhsin Bey’in süvarileri arasında İhsan’ı başından sızan kanıyla ayakta gördüğüm an kâbusun zulmeti ve ağırlığı dağılıyor ve sonra yine bir kadın gibi bayılmış olacağım.” İhsan başında kan olmasına, yanında insanlar şehit olmasına rağmen sakin bir duruş sergiler.

Kibar İstanbullu bir ailenin eğitilmiş çocuğu olarak yetişmiş olan İhsan, Ayşe insanlara çay pasta hizmet ederken onu oturtup dinlenmesini sağlayacak kadar kibar ve düşünceli biridir. “İçimizde tabii en nazik adam, kadınlara hizmet eden İhsan’dı. Nihayet Ayşe’yi oturtmuş, önüne çayını hazırlamış, hatta pastasını bile kesmişti.” İhsan’ın yaşadığı nazik ve kibar tutum kadınlara karşı özellikle de Ayşe’ye karşı ağır basmaktadır. Kezban için de ona faydalı olabilmek için Ayşe ile ilişki içinde olmasını ister fakat Kezban Ayşe’den Ayşe de Kezban’dan hazzetmediği için iletişimleri uzak kalır.

Alafranga Dönemin İstanbul gençlerinden olan yakışıklı Türk subayı kimi zaman özenti davranışlar sergiler. Peyami kendisinin ruhen farklı biri olduğunu vurgularken alafranga olduğunu belirtmesi zaten açıkça bilgilendiriyor. “...alafranga genç zabıt ruhundan başka hususi şeyler taşıdığını seziyorum.” Özellikle sık sık rakı ve şarap içmesi ile oldukça dikkat çeken İhsan, kılık kıyafeti, oturup konuşmasıyla dahi insanların dikkatini çeker. Örneğin herkesi beğenmeyen Peyami’nin annesi İhsan hakkında şunları der; “Annem onun İstanbullu kıyafetine, tavrına bakıyor, onu en çok sergüzeştten uzak buluyor, hep onunla dertleşiyordu.”

Bilgili Türk subayının temsil ettiği milliyetçiliği, gücü, bilgi birikimini taşıyan İhsan daha çok bir lider olarak öne çıkmaktadır. “İhsan bu işi daha asker gözüyle görüyor. – Ancak bunu muntazam bir ordu halleder, diyor.” İhsan konuştuğu zaman mantıklı, rasyonel bilgiler verir, çatışırken de bilgisini konuştururdu. “Lazım geldiği dakika ihtilal başındakiler de yine ordudan olacaktır; bu ihtilalin ruhu askerler olduğunu biliyorsunuz, değil mi, diyordu.” Sadece dış görünüş değil konuşma ve yaşayışı da bilgisini, görgüsünü yansıtan İhsan dışardan da bir o kadar bilgili görünmektedir; “Bundan başka konuşmasında, bakışında çok okumuş, düşünmüş, yaşamış bir adam hali vardı.”

Sessiz Derin bakışlar taşıyan ve sık sık da kişilerle göz göze geldiği bilinen İhsan'ın konuşmaktan pek hoşlanmadığı düşünülebilir. Kimi zaman bir şey demesi icap etse dahi susmayı tercih eder, kimi zamansa hiç konuşmamayı tercih eder. "Birkaç zenci Fransız asker camdan bize bakıyor, kırmızı dillerini çıkarıyorlar, yumruklarını sallıyorlardı. İhsan biraz fazla şarap içmesine rağmen susuyor ve düşünüyordu." Başarılarını çok çalışmasına borçlu olan subay, oldukça zor günler geçirirken bile, pek çok arkadaşı olmasına rağmen sessizliği tercih eder. "İhsan yemiyor, içmiyor, humma içinde çalışıyor ve konuşmuyordu."

Koruyucu Özellikle Ayşe söz konusu olduğunda aşırı koruyucu özellikler sergileyen İhsan, savaşta kimi zaman Ayşe'yi yanında istemez. Lakin Ayşe kabul etmeyince onu tasdik etmeye mecbur kalır. Akli sürekli Ayşe'de bir türlü kontrol etmeye çalışmakta, koruma içgüdüsüyle hareket etmektedir. "İhsan burasını bir kadın için fazla tehlikeli buluyor...-İhsan beni bu kuvvetlerin arasında istemiyor; İhsan yalnız kalmak, bizim gözlerimizden uzak yaşamak istiyor."

Duygusal Heybetli duruşunun ardında gizlenen ufak bir çocuk varmışçasına birkaç defa ağlayan İhsan oldukça duygusal bir karakterdir. Kendisine aşkı ile ilgili ağlayarak açılan Kezban'a; "İhsan da çocuk gibi Kezban'la beraber ağlamış." Bir asker ruhunda var olduğuna inanılan sinirli ve gergin ruh hali her ne kadar İhsan'da da olsa bile, İhsan duygularını gizlememe taraftarıdır. Zira kendisi Ayşe'ye duyduğu aşkı da alenen yaşamıştır. "Kendi ölümüne telaşsız gözlerle bakan İhsan, hainleri gözünü kırpmadan öldüren İhsan, yatağımın üstünden başını ellerinin içine aldı, birdenbire çocuk gibi ağladı."